

אל-על לא קולטת את הטייסיס עוזבי חיל-האוויר ועשרות מהם ירדו מהארץ * מקודות בשגרירות האמריקאית טוענים כי 140 ישראלים יורדים לארצות-הברית מדי יום ביומו

יו"ר מירוא ופנינה רוזנבלום להיבהל מהזעקה

טייסי הרב בהקוטב הצפוני

אוסטרליה, גרמניה ובמידה קטנה יותר בשאר ארצות אירופה. לעיתים הגיעו לארץ סיפורי הצלחה של יורדים, אך בדרך כלל היה ידוע שהיורד הישראלי הוא נהג מונית בניו יורק, עובד תחנת-דלק בקליפורניה ובי תחילת דרכו כיוורד, שוטף-כלים במיסעדה. התופעה של יורדים שלא הצליחו לגרוף את ההוב בשנה הראשונה לשהותם בנכר, אך התביישו לחזור לארץ, להראות בעיני קרוביהם ושכניהם כמי שנכשלו, היתה מוכרת היטב למוסדות שעסקו בהחזרת יורדים.

נמצאים שנה, שנתיים או חמש שנים בחוץ-לארץ. אך קשה להניח שמי מהם יחזור, אלא אם כן חובטת לו עבודה כטייס, מה שנראה היום כחלום רחוק אפילו יותר מהקוטב הצפוני. חיל-האוויר מודע לגזקים שמצב זה גורם. עשרות טייסי-קרב ירדו ממצבת כוח-החרום שלו. לגבי עיתות שלום, מטילה עובדה זו מעמסת-מילואים גדולה יותר על הטייסיס שנשארו בארץ. אולם מה שצריך להדאיג יותר את מפקדת חיל-האוויר, היא המגמה. אחד הנושאים המדוברים ביותר בטייסי חיל-

המתגייס לצה"ל וההולך לקורס טייס, מוצא עצמו אחרי כמה שנות שרות וטייס, כשהוא מתדפק על שעריהן של חברות תעופה זרות.

המשבר הפוקד את אל-על אין לו אמנם אח ורע בעולם-התעופה, אך יתר החברות הגדולות סובלות אף הן בשנים האחרונות מקשיים כספיים. מצב זה הביא לכך, ככל הידוע בעולם התעופה הישראלי, שאין טייסיס בוגרי חיל-האוויר בחברות התעופה הגדולות והמוכרות כטי.וו.א. או בריטיש אירווייט.

אבל אפשר למצוא טייסיס ישראלים המשרתים בחברות-תעופה פרטיות קטנות. החברות בהן יש עדיין מקומות פנויים לטייסיס, משום שהעבודה בהן קשה במיוחד ומסוכנת. הן החברות המפעילות מטוסים קלים, בטיסות מעל לג'ונגלים או מעל לקוטב-הצפוני. טייסיס כאלה נקראים בלכסיקון המקצועי: „בוש-פיילוטס“ — טייסייער.

התכתבות פרטית

הוא בוש-פיילוט, עובד עבור חברה אמריקאית המקיימת טיסות מעל אזור הקוטב-הצפוני. מביא דואר ומצרכים לפועלים העובדים במקומות אלה. הוא אינו מרוויח סכומי-עתק. כפי שסביר היה להניח שירוויח בעבודה קשה במקום מרוחק ועל מוטוס קטן ומיושן. אך לו אין ברירה. זה מקום העבודה היחיד אותו מצא שאיפשר לו להמשיך לטוס.

על-פי הערכה זהירה מועסקים היום כעשרות טייסיס ישראלים, מרביתם צעירים וכולם יוצאי חיל-האוויר, בחברות תעופה זרות. קשה להגדיר אותם כיוורדים. הם

הוא טייס ישראלי צעיר, בנו של טייס אל-על ותיק. מ שירת עשר שנים בחיל-האוויר. כשהחליט לפרוש, פנה כמו כל טייסי חיל-האוויר לאל-על. לפני כשנה נערך קורס ההסבה האחרון של אל-על, שהיה מיועד לטייסי-קרב הרוצים להפוך לטייסיס אזרחיים. אף אחד מבוגרי אותו הקורס לא התקבל לעבודה באל-על. מאז גם לא נערך קורס נוסף.

הוא, כמו יתר טייסי חיל-האוויר, ידע שאל-על סגורה. סגירת אל-על לטייסי חיל-האוויר פרושה קץ הדרך. ארקיע היא חברה קטנה, שאינה קולטת כמעט בכלל טייסיס, ורשימת הממתינים בתור לקבל עבודה אצל החברות הזעירות העוסקות בטיסות-ריסוס, עוברת על גדותיה.

טייס המשתחרר מחיל-האוויר צריך לבחור היום באחת משתי האפשרויות: לערוך הסבה מקצועית ולוותר על חלום הטיס. אחרי שזה התגשם, או לרדת מהארץ. קשה למצוא טייסיס המוכנים לוותר על המוטוס. הטיסה אינה רק מקצוע לגביהם, אלא בראש ובראשונה אהבה, תחביב ויש המגדירים זאת כמחלה. קיבוצניקים, מושבי-נקים, בוגרי תיכון — החומר הטוב ביותר

יושבראש ועדה ארנסט ובנו השלישי שנשאר בארץ הדור השני יורד מהארץ

היום המצב שונה. את הארץ לא עוין בים בגלל בעיות כלכליות, או לפחות לא רק בגלל בעיות אלה. הטיבה העיקרית לירידה היא המצוקה הנפשית של הישראלי. יש התולים זאת באיום הכלכלי, אם כי לא במצב הכלכלי. יש תולים זאת בסיבות פוליטיות. אחרים יודעים להסביר את העובדה שדווקא אנשים בעלי השכלה, שורשים ציוניים, הכנסה כספית מניחה את הדעת ומישרה טובה יורדים בגלל סיבה כללית אחת: פשיטת הרגל של הציונות.

החיים בארץ, או מה שהיה נקרא פעם „לבנות את המולדת“, אינם יותר אתגר. ככל שהישראלי הוא בעל רמת השכלה גבוהה יותר, ובעל אמצעי מחיה למעלה מהבינוני, הוא מרגיש בארץ מחנק. אין ספק שהשתובה לגל הירידה השוטף את הארץ היום היא סיכום של כל הסיבות ביחד.

תופעת לוואי לירידה של שנות ה-80 היא העובדה שהיורדים אינם מתביישים יותר בעובדת היותם יורדים. הם לא רק מצהירים על עצמם כיוורדים, כשהם נמי צאים בארץ אליה הגיעו, אלא מכריזים על כוונתם לרדת עוד בארץ.

האוויר הוא חברות-תעופה הזרות. טייסיס מתכתבים עם חברות-תעופה ומתרי עניינים באפשרויות עבודה. בדרך-כלל נעשית ההתכתבות שלא דרך הדואר-הצבאי, אלא מתיבות-דואר פרטיות או מכתובות של בני-משפחה או ידידים. לאיש אין ספק שהמספר „עשרות“ נכון להיום, וכי מיספר הטייסיס ממשתחררי חיל-האוויר העוזבים את הארץ גדל מיום ליום.

מסיבות פרידה ליורדים

אך בעוד הנגע פשעה בקרב הטייסיס בולט ומכאיב במיוחד, תופעה הירידה בכלל הפכה למגיפה של ממש. הירידה אינה דומה היום לתופעת הירידה לפני עשר או עשרים שנה.

או מקובל היה לחשוב שיורדים מהארץ אנשים שלא הצליחו, בעיקר מהבחינה הכלכלית. אלה קיוו לשקם עצמם, בעיקר בארץ האפשרויות הבלתי-מוגבלות, אר-צות-הברית. אם כי יורדים ישראלים אף פעם לא בחלו בארצות אחרות כקנדה,

צעירים ליד שגרירות ארצות-הברית להמתין לתור כל הלינה